

SYNODY I KOLEKCJE PRAW
Tom VI

Dokumenty synodów od 431 do 504 roku

Układ i opracowanie

Arkadiusz Baron

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Henryk Pietras SJ

Akademia Ignatianum w Krakowie

Wydawnictwo WAM
Kraków 2011

SPIS TREŚCI

INTRODUCTION	VII
1. Chronological, geographical and thematic scope.	VII
2. A short history of the editions of synodical texts and canonical collections	VIII
3. The present volume	X
WPROWADZENIE	XIII
1. Zakres czasowy, tematyczny i geograficzny	XIII
2. Krótka historia wydań tekstów synodalnych oraz kolekcji praw.	XIV
3. Obecne wydanie.	XVI
ELENCHUS SYNODORUM Lat.-Pol.	XIX
ELENCHUS SYNODORUM Pol.-Lat.	XXI
SIGLA BIBLICA	XXIII
Vetus Testamentum.	XXIII
Novum Testamentum	XXIV
SIGLA TESTIUM	XXVII
SIGLA COMMUNIA.	XXX
BIBLIOGRAPHIA CHRONOLOGICA	XXXI
Fontes	XXXI
Studia	XXXIV

DOKUMENTY SYNODÓW OD 431 DO 504 ROKU

SOBÓR EFESKI (22 czerwca – 31 lipca 431) – DSP 1, 99-189.	1*
KONSTANTYNOPOL (5 października 431): wybór Maksymiana na biskupa stolicy. . 1*	
TARS (431/432): synod biskupów azjatyckich, potępienie Cyryla.	1*

ANCYRA (431/432): synod biskupów azjatyckich, potępienie Cyryla	1*
ANAZARBUS W CYLICJI (431/432): potępienie Cyryla	1*
<i>Synod w Anazarbus 431/432</i>	1*
ANTIOCHIA (431/432): potępienie Cyryla i Memnona	2*
KONSTANTYNOPOL (432): w sprawie rozłamu między Kościołem aleksandryjskim i antiocheńskim	2*
ANTIOCHIA (433): pod naciskiem cesarskiego wysłannika Aristolaosa, nawiązano jedność z Rzymem i Aleksandrią	3*
LIBERATUS, <i>Streszczenie sporu nestorian z eutylianami</i> , c. 8	3*
ZEUGMA (433): w sprawie ugody Antiochii z Aleksandrią w 433	3*
ROMA (433)?: oskarżenie papieża Sykstusa o gwałt (synod wątpliwy)	3*
TARSUS (434): potwierdzenie zgody między Aleksandrią a Antiochią	3*
EPHESUM (ca. 434): w sprawie biskupa Bassiana	4*
ANTIOCHIA (435): złożenie z urzędu biskupów przeciwnych unii z Aleksandrią z r. 433	4*
ANTIOCHIA (435/438): w sprawie Teodora biskupa Mopsuestii, zmarłego w 428 r.	4*
JAN ANTIOCHEŃSKI, <i>List do cesarza Teodozjusza</i> (fragmenty) w: FECUNDUS HERMIANENSIS, <i>XII ksiąg w obronie „trzech rozdziałów”</i> . <i>Do Justyniana</i> . . .	4*
<i>Jan Antiocheński, List do Cyryla Aleksandryjskiego</i>	5*
w: FECUNDUS HERMIANENSIS, <i>12 ksiąg w obronie „trzech rozdziałów”</i> . <i>Do Justyniana</i>	5*
AŠTIŠAT (ASZTISZAT) (ca. 435): domniemany synod potępiający Diodora z Tarsu i Teodora z Mopsuestii	8*
TESALONIKA (435/437): w sprawie Perygena, biskupa Koryntu	9*
<i>Ósmy list papieża Sykstusa III do synodu mającego się zebrać w Tesalonice</i>	9*
RIEZ (18 listopada 439): synod w sprawie niezgodnego z prawem wyboru biskupa	10*

Synod w Riez trzynastu biskupów, w 439 roku za cesarza Teodozjusza Młodszego i Walentyńiana, za konsulatów Teodozjusza po raz siedemnasty i Festusa	10*
ORANGE (8 listopada 441): w sprawach dyscyplinarnych	15*
<i>Synod w Orange szesnastu biskupów; 8 listopada 441 roku, za konsulatu Cyrusa, w kościele justyniańskim . . . . .</i>	15*
VAISON (13 listopada 442): w sprawach dyscyplinarnych	21*
<i>Synod w Vaison pierwszy odbyty w 442 roku, za Auspicjusza, biskupa Kościoła katolickiego, w czasach Teodozjusza Mniejszego, za konsulatu Dioskora, 13 listopada . . . . .</i>	21*
ARLES (po 442; przed 506) ¹ : kolekcja praw, zwana II synodem w Arles, stanowi zbiór 56 kanonów pochodzących między innymi z synodów: Arelate (314), Nicaea (325), Orange (441) i Vasio (442).	24*
<i>Synod w mieście Arles . . . . .</i>	24*
KONSTANTYNOPOŁ (443/444): synod w sprawie Aleksandra, biskupa Antarado i Atanazego, biskupa Perrhe.	32*
RZYM (443/444): w sprawie manichejczyków	32*
GALIA – w nieznanym miejscu (444): w sprawie Celidoniusza, biskupa Besançon.	33*
HONORAT z MARSYLII, <i>Żywot św. Hilarego z Arles</i> 21	33*
ANTIOCHIA (445): w sprawie Atanazego, biskupa Perrhe i jego depozycji	33*
<i>Dzieje synodu w Antiochii . . . . .</i>	33*
PERRHE (445?): wątpliwy synod w sprawie sukcesji po Atanazym, złożonym biskupie Perrhe.	48*
RZYM (445): synod w sprawie Hilarego z Arles i Celidoniusza, którego przywrócono na urząd biskupa	48*
LEON I, <i>List</i> 10	48*
GALIA w nieznanym miejscu (446): w sprawie pelagian.	54*
CONSTANTIUS, <i>Vita Germanii episcopi Autisiodorensis</i> I, 19.	54*
ST ALBANS (dzisiaj: Hertfordshire, Eng.) (446): w sprawie pelagian.	54*
[<i>Relacja o synodzie w St Albans (446)</i>]	54*

EFEZ (447): złożono z urzędu biskupa Bassiana i wybrano Stefana	55*
RZYM (29 września 447): synod w sprawie Kościoła sycylijskiego	55*
Leon I, <i>List XVI: Do biskupów Sycylii</i>	55*
SHAPIVAN w Armenii (447): przeciwko różnym herezjom	61*
GALICJA (?) (447): przeciw pryscylianom	61*
KONSTANTYNOPOL (8-22 listopada 448): synod w sprawie konfliktów w Kościele w Sardes oraz mnicha Eutychesa monofizyty	62*
[<i>Akta synodu w Konstantynopolu w 448</i>]	
<i>Postanowienia synodu w Konstantynopolu za Flawiana, odczytane w Efezie za Dioskora, odczytywane w Chalcedonie</i>	62*
<i>Odpis pisma Euzebiusza, najwielebniejszego biskupa Doryleum</i>	62*
<i>Odpis listu Cyryla najmilszego Bogu biskupa Aleksandrii do Nestoriusza</i>	66*
<i>List napisany do najmilszego Bogu biskupa Antiochii Jana przez najczcigodniejszego biskupa Aleksandrii Cyryla na temat pokoju</i>	70*
Inna sesja	93*
ANTIOCHIA (448): w sprawie Ibas, biskupa Edessy	105*
TYR (448): w sprawie Ibas, biskupa Edessy	105*
BERYTOS (dzisiaj BEJRUT) (początek roku 449)	105*
KONSTANTYNOPOL (kwiecień 449)	105*
<i>Akta synodu w Konstantynopolu w 449</i>	105*
Sesja czwarta	128*
EFEZ (8-22 sierpnia 449)	144*
<i>Akta synodu w Efezie w 449</i>	144*
RZYM (wrzesień/październik 449)	172*
I. <i>List Leona i synodu do Teodozjusza</i> (13 października 449)	172*
II. <i>List Leona i synodu do Pulcherii</i>	174*
III. <i>List Leona i synodu do duchownych i ludu w Konstantynopolu</i>	176*
IV. <i>List Leona i synodu do Faustyna i pozostałych archimandrytów w Konstantynopolu</i>	177*
AŠTIŠAT (ASZTISZAT) (449)	178*

VIENNE (449).....	178*
ARLES (449-461) (III)	178*
<i>Kopia listu generalnego, wysłanego jako zaproszenie do biskupów w sprawie wyspy Lerins</i>	178*
<i>Postanowienie świętych biskupów Rawenniusza, Rustyka, Nektariusza, Florusa, Konstancjusza, Asklepiusza, Justusa, Saloniusa, Ingenuusa, Enancjusza, Zotikusa, Chrysancjusza w sprawie wyspy Lerins</i>	179*
BRYTANIA (449): w sprawie pelagian	180*
[<i>Relacja o synodzie w Brytanii (449)</i>].....	180*
KONSTANTYNOPOL (21 października 450).....	181*
GALIA, w nieustalonym miejscu (451)	181*
<i>List synodalny do papieża Leona</i>	181*
MEDIOLAN (wrzesień 451): biskupi północnej Italii przyjęli <i>Tomus ad Flavianum</i> Leona	183*
<i>List synodalny</i>	183*
SOBÓR CHALCEDOŃSKI (8-31 października 451)	185*
ANGERS (4 października 453)	185*
<i>Notatka z obrad synodu w Angers 4 października 453</i>	185*
KANONY.....	186*
KONSTANTYNOPOL (453).....	187*
JEROZOLIMA (453): przeciw Eutychesowi.....	187*
TOURS (454): o duchownych uciekających się do sądów świeckich	188*
<i>List biskupów Leona, Wikturiusza i Eustochiusza do biskupów</i>	188*
IRLANDIA (456-465)	189*
<i>Synod św. Patryka, itd. w Irlandii (456)</i>	189*
KONSTANTYNOPOL (457): synod <i>endemousa</i> w sprawie patriarchy Aleksandrii.....	193*
SYNODY POST-CHALCEDOŃSKIE (ok. 452-474).....	194*

JEROZOLIMA (ok. 458)	194*
<i>Reskrypt pism synodalnych</i>	194*
ALEKSANDRIA (ok. 458): trzy synody	195*
I. <i>List biskupów egipskich i ich duchownych do Leona Augusta</i>	195*
II. <i>List biskupów diecezji egipskich do Anatola, arcybiskupa Konstantynopola</i>	202*
III. <i>List niektórych biskupów z diecezji Egiptu w sprawie bezbożnego Tymoteusza, arcybiskupa kościoła w Aleksandrii do imperatora Leona Augusta</i>	206*
SARDES W LIDII (ok. 458)	208*
<i>List biskupów synodu w Sardes w Lidii do cesarza Leona</i>	208*
MIRA W LICJI (ok. 458)	210*
<i>List synodu w Mirze do cesarza Leona</i>	210*
KYZIKOS W HELLESPONCIE (ok. 485)	214*
<i>List biskupów synodu w Kyzikos do cesarza Leona</i>	214*
THESSALONICA (ca. 458): potwierdzenie Soboru Chalcedońskiego	217*
KONSTANTYNOPOL (ca. 458): potwierdzenie Soboru Chalcedońskiego	217*
KONSTANTYNOPOL (458/459): w sprawie symoniackich święceń w Galacji	218*
<i>List okólny patriarchy Gennadiusza i synodu do wszystkich metropolitów i do papieża</i>	218*
RZYM (458): potwierdzenie Soboru Chalcedońskiego i o tych, których należy chrzczyć	222*
<i>List do Neona biskupa Rawenny</i>	222*
NARBONNE (458/459) (?): w sprawie prezbiterów Sabiniana i Leona oraz w innych kwestiach	224*
<i>List 167</i>	224*
<i>Odpowiedzi na poszczególne pytania tegoż biskupa</i>	226*
TOURS (18 listopada 461): bp Parpetuus; o czystości duchownych	230*
<i>Kanony Kościoła w Tours</i>	230*
VANNES (BRETAGNIA) (461-491)	235*

<i>List synodalny do biskupów prowincji nieobecnych na synodzie</i>	235*
<i>Kanony</i>	236*
RZYM (12 listopada 462): w sprawie kościoła galijskiego.	240*
Papież HILARY, <i>List VIII, Do biskupów różnych prowincji Galii</i>	240*
ARLES (463): w sprawie Mamerta, biskupa Viennes, który poza swoimi granicami ośmielił się ustanowić biskupa, choć nie podlegał jego władzy.	243*
I. Papież HILARY, <i>List IX, Do Leoncjusza</i>	243*
II. PAPIEŻ HILARY, <i>List X, do biskupów różnych prowincji Galii</i>	244*
III. <i>Papież Hilary, List XI, Do biskupów, którzy z powodu sprawy Mamerta zgromadzili się na synodzie</i>	245*
TARRAGONA (465): w sprawie Sylwana, biskupa Calahorra, który dążył do objęcia stolicy w Barcelonie. Synod poinformował o tym papieża Hilarego	247*
I. <i>List biskupów Tarragony do papieża Hilarego</i>	247*
II. <i>List biskupów Tarragony do papieża Hilarego</i>	249*
RZYM (19 listopada 465): w sprawie synodu z Tarragony z roku 465.	250*
I. <i>List 15, czyli Dekret synodalny papieża Hilarego</i>	250*
II. PAPIEŻ HILARY, <i>List II, do Askaniusza i pozostałych biskupów prowincji Tarragony</i>	253*
ANTIOCHIA (467-471?): złożenie z urzędu Piotra Foluszniaka	256*
RZYM (470) (?): potwierdzenie Soboru Chalcedońskiego	256*
ARLES (ok. 470-475): synod w sprawie predestynacji	256*
I. <i>List Faustusa z Reims do Lucidusa predestynacjonisty, aby odwołał swoje błędy</i>	256*
II. <i>Pismo prezbitera Lucidusa odwołujące wcześniejsze błędy</i>	258*
BOURGES (472): wybór nowego biskupa Simplicjusza	260*
VIENNE (474) (?): synod w sprawie modlitwy trzydniowej przed Wniebowzięciem	260*
LYON (475-480): synod podejmujący problemy podjęte przez synod w Arles (ok. 470)	260*
GALIA = KARTAGINA IV według <i>Collectio Hispana</i> : (ok. 475-485)	261*

<i>Dawne statuty Kościoła</i>	261*
<i>Kanony</i>	262*
<i>Zasady ustanawiania duchownych Kościoła</i>	270*
Numeratio secundum CollHisp (Concilium Carthaginensem Quartum)	273*
EFEZ (476): synod antychalcedoński	274*
EWAGRIUSZ SCHOLASTYK, <i>Historia Kościoła, III, 5</i>	274*
ANTIOCHIA (476-477): dwa synody przeciw monofizytom	275*
KONSTANTYNOPOL (477?): synod przeciw monofizytom	275*
LAODYCEA (478/479): przywrócenie Stefana na stolicę Antiochii	275*
RZYM (478): potępienie Jana Codonato z Apamei za monofizytyzm	275*
ANTIOCHIA (482): po zamordowaniu Stefana przez monofizytów wybrano Calandiona	276*
ANTIOCHIA (483): synod zwołany przez cesarza Zenona dla przyjęcia <i>Henoticonu</i>	276*
ZACHARIASZ RETOR, <i>Historia kościelna, V, 10</i>	276*
LAPAT, BEIT-LAPAT (484?): synod nestoriański, antymonofizycki	278*
<i>O synodzie Barsaumy, biskupa Nisibis (484)</i>	278*
RZYM (28 lipca 484): początek schizmy akacjańskiej	279*
I. <i>List papieża Feliksa III do Akacjusza z Konstantynopola</i>	279*
II. <i>List papieża Feliksa potępiającego Akacjusza biskupa Konstantynopola, ponieważ przyjął z powrotem Piotra i innych heretyków bez zgody stolicy apostolskiej</i>	283*
RZYM (5 października 485): w sprawie Akacjusza	285*
I. <i>List do cesarza Zenona</i>	285*
II. <i>List II. Synod Rzymski do prezbiterów i archimandrytów ustanowionych w Konstantynopolu i w Bitynii</i>	287*
SALIQ, SELEUCIA-KTEZYFON (486): w sprawach dyscyplinarnych	291*
<i>Acta synodu Mar Akacjusza</i>	291*

RZYM (13 marca 487): w sprawie ponownie ochrzczonych w Afryce przez ariańskich Wandali	299*
<i>Akta synodalne według wydania Dionizego Mniejszego</i>	299*
<i>List do wszystkich biskupów</i>	300*
KONSTANTYNOPOL (489/490): pod przewodnictwem patriarchy Fravitasa; o jedności z Rzymem	304*
KONSTANTYNOPOL (maj 490): wybór patriarchy Eufemiusza (490-495)	304*
VALARŠAPAT (491): synod ormiański potępiający sobór Chalcedoński	304*
KONSTANTYNOPOL (492): przyjęcie <i>Henoticonu</i> cesarza Zenona	305*
RZYM (494/495): ogłoszenie <i>Dekretu Gelazego</i> (?)	305*
I. <i>List Gelazego do biskupów Lukanii, Britium i Sycylii</i>	305*
II. <i>Dekret Gelazego. Synod w Rzymie za papieża Damazego dotyczący wyjaśnienia wiary</i>	318*
<i>Zapis dotyczący ksiąg apokryficznych</i>	321*
RZYM (8-13 marca 495): synod za Gelazego w sprawie Misena	323*
<i>Drugi synod rzymski, na którym Gelazy i biskupi uwolnili Misena od winy – 13 maja, roku Pańskiego 495</i>	323*
SALIQ, SELEUCIA-KTEZYFON (497): synod potwierdzający ustalenia z Saliq-Seleucji (486)	331*
<i>Acta synodu Mār Babaña</i>	331*
RAWENNA (25 grudnia 498): synod zwołany przez Teoderyka w sprawie wyboru biskupa Rzymu	337*
REIMS (25 grudnia 498): synod z okazji chrztu króla Chlodowika (?)	337*
RZYM (1 marca 499): pierwszy synod Symmacho w sprawie wyboru biskupa Rzymu	338*
<i>Akta synodu w roku 499</i>	338*
KONSTANTYNOPOL (499): synod monofizycki	347*
PERSJA (499): synod nestoriański o małżeństwie duchownych	348*
<i>Babeus, patriarcha nestoriański</i>	348*

ARMENIA WSCHODNIA (ok. 500-504): potępienie Soboru Chalcedońskiego . . .	349*
RZYM (6 listopada 501): o zniesieniu prawa króla Odoakra i o zachowaniu własności Kościoła	350*
I. <i>Egzemplarz ustanowionej przez papieża Symmachusa konstytucji, o zniesieniu prawa króla Odoakera sprzeciwiającego się wolności kościelnej w wyborze biskupa, oraz o zachowaniu własności Kościoła</i>	350*
II. <i>Nakaz króla przesłany do synodu przez biskupów Germanusa i Karosusa</i>	359*
III. <i>Nakaz króla wysłany do synodu</i>	360*
IV. <i>Relacja biskupów dla króla</i>	362*
V. <i>Nakaz króla</i>	363*
VI. <i>Pismo królewskie</i>	364*
RZYM (synod zakończony 23 października 502) „synodus palmaris”: potwierdzenie niewinności papieża Symmachusa.	366*
<i>Synod Rzymski „Palmaris”</i>	366*
RZYM ? (503): synod pseudo-symmachiański; dokumenty powstały po papieżu Hormizdasie.	374*
<i>Początek piątego synodu 218 biskupów za pontyfikatu papieża Symmachusa w czasach króla Teoderyka</i>	374*
RZYM (1 października 504): synod pseudo-symmachiański o alienacji dóbr kościelnych.	378*
BYZACENA (504 vel 507): o ustanawianiu biskupów w Afryce w czasie okupacji Wandalów	379*
Indeks biblijny	761
Indeks dokumentów prawnych Kościoła	767
Indeks pisarzy	777
Indeks imion własnych	779
Indeks alfabetyczny synodów	797
Index rerum	799
Indeks rzeczowy	807
Conspectus materiae	815
Spis treści.	827